

מראי מקומות - בבא מציעא כ"ח

דברים סותרים אהדדי, דאם החלוקה יכולה להיות אמת, א"כ נמצא דשל שניהם הוא, וא"כ ודאי א' מהם רמאי, דאין לומר דהחפץ של שניהם, וגם שניהם אבדו כל א' ג"כ חפצים בסימן כזה, ואם ליכא רמאי, א"כ ודאי אינו של שניהם, ואין החלוקה יכולה להיות אמת. ולדעת תוס', כ' דלפי מש"כ דסוברים שהנפקד תופס בחזקת שניהם ממש, והיינו משום שהפקידו אצלו בכרך א', או בכעין כרך א', באופן שאין עליו להקפיד של מי המנה ושל מי המאתיים, לכן תופס בשביל שניהם ממש, אבל גבי מוצא אבידה, ודאי אינו תופס אלא בשביל בעל אבדה האמיתי, ולכן לא אמרי' דחולקין.

(ד) **סימנין ועדים יתן לבעל העדים - כ' הרא"ש** (י"ג) דאפי' אם הסימן שנותן הוא סימן מובהק, מ"מ עדים עדיפי, ויתן למי שהביא עדים. וע' בחכמת שלמה שכ' לדייק דדעת רש"י אינו כן, אלא דהיכא דהוי עדים כנגד סימן מובהק, הדין הוא דיניח. **עוד כ' הרא"ש** דאפי' אם העדים לא ראו הנפילה, אלא שמעידין שהי' שלו, מחזקינן לי' בחזקתו, ולא אמרי' שמכרו לבעל הסימנין. וע' ברעק"א שכ' להסתפק בדעת הרא"ש, האם כוונתו לומר דדוקא היכא דעדים מעידים שהוא שלו, דאם באנו לקיים בין הסימנין ובין העדים, יכולים לומר דבעל הסימנין מכרו לבעל העדים או דבעל העדים מכרו לבעל הסימנין, ולכן יהבינן לי' לבעל העדים, כיון שמחזיקים בעלותו ע"י עדים, אבל היכא שהיו עדי אריגה, וא"כ אם באנו לקיים שניהם, ע"כ היינו צריכין לומר דבעל העדים מכרו אותו לבעל הסימנין, וא"כ נשתנה הדין, או דלמא סברת הרא"ש הוא דמכח הסימנין לא מוציאין מחזקתו של זה, וא"כ כיון שהי' של זה בודאי, אף דעתה ביד המוצא, מ"מ אין מוציאין מחזקתו ע"י הסימן, וסיים בצ"ע לדינא.

(ה) **סימנין וסימנין וע"א, ע"א כמאן דליתא דמי ויניח - ע' בשער משפט (ל"ג, א'), שהק' מכאן על שי' המהרי"ק ועוד דס"ל דע"א**

(א) **משום דאיכא למימר כדשנינן - הק' השטמ"ק** בשם הראב"ד, אפי' אם אמרי' שאין להוכיח מקרא דסימנין דאורייתא, ומשום דאיכא למימר כדשנינן, מ"מ הרי ממתני' דמצא תכריך של שטרות מוכח דסימנין דאורייתא. ותי' דיכול ליישב מתני' באו"א, דלאו משום סימנין קתני, אלא צורבא מרבנן הוא ומחזירין לו משום טביעות עין, ובסימן כל דהו סגי [ולכאו' כוונתו דע"י הסימן כל דהו יש לו טביעות עין]. אבל הביא מהר"ן דלא גרסי' לי', דבאמת לא פשטינן מקרא, אלא פשטינן ממתני', אבל ודאי אה"נ, סימנין דאורייתא.

(ב) **סימנין וסימנין יניח - כ' הרשב"א** דהיינו דוקא בסימנין דשוין, אבל אם יש לא' מהן סימנין שהן עדיפי על של השני, אז בין אם סימנין דאורייתא או דרבנן, יהבינן למי שאמר הסימנין העדיפי. אולם ע' בריטב"א ישנים שהביא מהראב"ד דלמ"ד סימנין דאורייתא, אז אין חילוק בין אם הוי סימן מובהק או לא, והדין הוא דבסימנין וסימנין יניח. והרשב"א הביא ראי' לזה מהא דאמרי' לקמן דמדת ארכו ומדת רחבו, יהבינן למי שאמר מדת ארכו, וכו', וע' בשטמ"ק בשם הראב"ד על גמ' דארכו ורחבו דכ' דהך גמ' אזיל דוקא אליבא מ"ד דסימנין דרבנן, דלמ"ד דאורייתא אין חילוק בין מדת ארכו למדת רחבו. וע"ע ברעק"א (ד"ה סימנים) שכ' להסתפק בזה.

(ג) **סימנין וסימנין יניח - הק' רעק"א, לשי' תוס'** דלמה דקיי"ל כרבנן דר' יוסי דתלינן הכל בחלוקה דיכולה להיות אמת, הרי הכא ג"כ יכולה להיות אמת, דשמא דתרוייהו הוא, ולכן הו"ל להיות הדין דחולקין. ואפי' לדעת רש"י דהיכא שיש ודאי רמאי אמרי' יניח, לימא דכאן אין ודאי רמאי, דיתכן דשניהם יש להם אותו חפץ באותן סימנין, וא"כ לימא דלכ"ע יחלוקו, והניח בצ"ע. וע' באבן האזל (טוען ונטען ט', ז', ד"ה והנה במה) שכ' דלדעת רש"י יש ליישב בפשיטות, די"ל דס"ל דצריך להיות שאין כאן ודאי רמאי, וגם שהחלוקה יכולה להיות אמת, וכאן הרי ב'

הריטב"א חולק ע"ז, וכ' דאולי לא היתה לה פנאי לידע הסימנין קודם שנפל הגט מידה, ולכן לא מהדרינן ל"י בכה"ג.

(יא) **אילימא בחיורא ובסומקא-** הק' המעיני החכמה, הא משמע לעיל דחיורא וסומקא אינו סימן כלל, וכ' דאולי יש לחלק בין סימן בכלים ובין סימן בחוט, וסיים דצ"ע.

(יב) **הוא אומר בחפיסה והיא אומרת בחפיסה, ינתן לו, מ"ט, וכו'-** הק' הריטב"א, הא הוא ג"כ יודע דמה שיש לה מניחה בחפיסה, וא"כ מאי עדיף הוא ממנה. ותי' דאיהו לא הוה מסיק אדעת' שתתן הגט בחפיסה, דכיון דצריכה גט זה כדי להנשא, א"כ מסתמא עבדא ל"י שמירה מעולה.

(יג) **שלוש רגלים-** פי' השטמ"ק בשם ר' יהונתן, דלא סגי בחד רגל, שמא חולה או אנוס הי', ולא עלה לרגל מי שהאבידה שלו, אבל בג' רגלים א"א אם חי הוא שלא יבא.

(יד) **אלא שכני מקום שנמצא בו אבידה-** הק' המעיני החכמה, הא קיי"ל דרוב וקרוב הולכין אחר הרוב, וא"כ מסתמא מרובא דעלמא נפלו, ואודו להו, ומה מועיל מה שמודיע במקום שמצא, הא לא מחזקינן לאבידה שהוא במקום שמצאה דוקא, וא"כ מסתמא מרובא דעלמא הוא. ותי' דחברא חברא אית ל"י, ונודע אח"כ לבעל אבידה לדרוש ממי שהכריז, וא"כ באיזה מקום שיכריז סגי [וצע"ק, דא"כ לכאו' נמצא דשכני מקום שנמצא בו אבידה לאו דוקא, ואולי אה"נ, ויש לע"פ].

(טו) **בו' בו ט"ו ימים אחר החג-** ע' בתוס' יו"ט (תענית א', ג'), שכ' דהוצרך למתני ט"ו יום, לפי שבזמן שמקדשין ע"פ ראי', יתכן שט"ו ימים לא יהי' בו', ולכן נקט דוקא ט"ו ימים. וע"ע מש"כ שם לענין נסיעה בשבת, דשייך ע"י בורגנין.

(טז) **לא בעינן כולי האי-** הק' תוס', הא לכאו' צריכין ד' ימים ומחצה צריך, דהיינו חצי של ט"ו יום. ותי' דכי לא שכיחי שיירתא, ואין הולך בלילה, גם כל היום אינו הולך, לפי שלא ימצא מלון בערב. והריטב"א כ' דלאו

מהני היכא שאינו כנגד חזקה, דהא כאן אין הע"א בא כנגד חזקת ממון, דהא אין שום א' מהן מוחזק בהממון, ומ"מ אמרי' דע"א כמאן דליתא. ותי' דצ"ל דהא דמשמע בש"ס דאף בדבר שבערוה כי לא אתחזק איסורא ע"א נאמן, היינו דוקא היכא דליכא אחר המכחישו, אבל היכא דהבעל דין מכחישו, אף שאינו כנגד חזקה, מ"מ אין הע"א נאמן.

(ו) **ע"א כמאן דליתא דמי ויניח-** אולם כ' השטמ"ק בשם השיטה שהרא"ש כ' דצריך שכנגד הע"א לישבע, ואם לא רצה לישבע, יתן לבעל העד, וע"ש בשטמ"ק שכ' שאי"ז ברור. וע"ע בנמוקי יוסף (טו. בדפיו) שכ' שאין משביעין את שכנגד העד, משום דכיון דאפי' אם ישבע אין מעמידין אותו בידו (אלא אמרי' יניח), א"כ אין לו לישבע.

(ז) **סימנין וסימנין וע"א, וכו'-** כ' באבני נזר (אה"ע ס', י"ב) דמשמע דהיכא שיש סימנין כנגד ע"א, אז יהבינן לבעל הסימנין.

(ח) **מדת ארכו ומדת רחבו, תנתן למדת ארכו-** ע' לעיל שהבאנו מה שנח' הראשונים בזה, האם זה דוקא למ"ד דסימנין דרבנן, אבל אם סימנין דאורייתא יניח, שאין חילוק בין סימן לסימן, או דאפי' אם סימנין דאורייתא, מ"מ סימן מובהק עדיף מסימן בינוני.

(ט) **דמדת רחבו שעורי קא משער לה, וכו'-** הק' התורת חיים דאדרבה, קל יותר לשער מדת ארכו ממדת רחבו. וכ' דשמא בזמן הש"ס היו לובשין רוחב הסודרא לקומת האיש, ולכך יכול לשער רחבו ולא ארכו.

(י) **הוא אומר סימני הגט, והיא אומרת סימני הגט, ינתן לה-** כ' הריטב"א דזהו משום דליכא למימר יניח כדאמרי' לעיל בסימנין וסימנין, דרק לגבי אשה הוו סימנין ראי' שנתנו לה, דאילו לגבי בעל אין ראי' מהא דאמר סימנים שלא נתן לה הגט, דדלמא אחר שכתב הגט וידע סימניו, חזר ונתנו לה ונפל מידה. **אולם יש לע',** מהו הדין היכא דרק הוא נתן הסימנין, ולכאו' משמע דבכה"ג נותנים לו הגט. והביא הריטב"א מיש שפירשו דס"ל דבכה"ג נותנים לו הגט, אבל

אם אינו אומר סימני החפץ, אלא אמר רק גלימא, אבל כיון דסכ"ס איכא סימן בהחפץ, ממילא צריך להחזירו ע"י אמירת החפץ גרידא, קמ"ל.

יט) לא אמר סימני מובהקין דידה - כ' הרשב"א
דסימנין מובהקין לאו דוקא, דהא מהדרין אבידה בסימן כל דהו, אלא לאפוקי חיורי וסומקי, א"נ גוץ וארוך.

כ) מסתברא לא מייתי איניש חובתא לנפשי-
פרש"י, שזה הי' דעתן מתחלה, וא"כ אין כאן מגיד וחוזר ומגיד. והק' הריטב"א, ומה בכך אם הי' בזה חסרון של חוזר ומגיד, הרי בתוכ"ד הי', וקיי"ל דבתוכ"ד נאמנין אף לחזור. ותי' דהתם מיירי שחזרו מחמת עצמן, אבל אם הי' מקום לומר דחזרו מחמת אימתו של אחר, אז י"ל דאפי' בתוכ"ד אין חוזרין ומגידין.

כא) ודברי שאין עושה ואוכל ימכר, שנא' וכי-ק', הא גם הבעלים היו צריכים להאכילם, וא"כ למה אמרי' דטוב הוא לאובד שימכרו בשבילו. ותי' השטמ"ק בשם ר' יהונתן, דהתורה חייבתו להחזיר את כולם, אבל כל דרכי' דרכי' נועם, ולא חייבתו תורה להאכילה משלו, ולכן כדי להחזיר לו כולו צריך למוכרו. עוד תי' די"ל דהבעלים לא היו צריכים להאכילם, דיתכן שיש להם שדות וכרמים, ומכניס אותם שם ורועים במרעה טוב, אבל אם זה המוצא אין לו נחלת שדה וכרם, ויצטרך לקנות הכל במעותיו, ויחזור ויגבה מבעלים, אז טוב הוא לבעלים שימכרום זה.

כב) ימכר - ע' ברש"י לקמן (לח). שהעיר מהא דאי' התם, דנפקד אינו מוכר הפקדון, אף דמתחסר, משום דאדם רוצה בקב שלו יותר מט' קבין של חבירו, וכ' שם לחלק בין פקדון לאבידה, דבפקדון הרי אנו יודעים שאין המפקיד מוכרו, משא"כ באבידה, ע"ש.

כג) שנא' והשבותו לו, ראה היאך תשיבנו לו-
הק' המעיני החכמה, למ"ד סימנין דרבנן, ומדאורייתא דין השבת אבידה הוא ע"י טביעות עין, א"כ איך מקיימים קרא זו, הרי

דוקא דסגי בג' ימים, שהרי אף אם מהלך יום ולילה ג' ימים אינו אלא מהלך ו' ימים, אלא כוונת הגמ' לומר דאפשר דסגי לי' כי טרח טובא למיזל בימום ובלילה, וגם יותר ממהלך שאר בנ"א, כדי שלא להטריח על מוצא אבידה.

יז) והרמאי אע"פ שאמר סימניה לא יתן לו - כ' הרא"ש (סוף סי' י"ד) דיראה דבסימן מובהק מחזירין לכל אדם. ולכאו' משמע דאף אם רמאי הוא, מ"מ נותנין לו האבידה אם אומר סימן מובהקין. אולם ע' ברמב"ם (גו"א י"ג, ג'), שכ' "והרמאי אע"פ שאמר סימנים מובהקין, אין מחזירין לו עד שיביא עדים שהיא שלו". וכ' הראב"ד "א"א, סימן מובהק לגמרי". וביאר המגיד משנה, דכוונת הראב"ד לומר דאע"פ דסימנים אלו דאורייתא, מ"מ אין משיבין לרמאי על ידם, דגם זה מדאורייתא ילפי' לה. וכפשוטו דנח' הרא"ש והרמב"ם בזה, אם מחזירין לרמאי ע"י סימן מובהק. וע' בש"ך (חו"מ רס"ז, ב') שכ' לדון בדעת הרא"ש, דאולי כוונתו דמחזירין בסימן מובהק לסתם בני אדם, אבל אולי גם הרא"ש מודה דאין מחזירין לרמאי ידוע אף בסימן מובהק (וכן צידד הפלפולא חריפתא [ג'] בדעת הרא"ש, ע"ש). עוד כ' הש"ך דאף בדעת הראב"ד והרמב"ם יש לדון, דאולי כוונת הראב"ד לומר דסימן מובהק לגמרי כעדים דמי, וא"כ גם לדידי' יכולים להחזיר לרמאי ע"י סימן מובהק לגמרי, וע"ש מש"כ להכריע לדינא.

יח) א"ב אבידתא מכריז, הא קמ"ל אע"ג דאמר גלימא, כי לא אמר סימנין לא מהדרין לי-
הק' רעק"א, אטו עד הכא לא ידעי' דאם אמר גלימא גרידא דאין מחזירין לו, הרי אם ידיעת החפץ גופא הי' סימן, א"כ אין שייך ששום דבר יהי' שלו, ויהי' חייב להכריז הכל, וא"כ ע"כ אי"ז חשיב סימן, ומהו החידוש בזה. וע"ש שהארין ליישב למ"ד סימנין דרבנן, דאם אין סימן בהחפץ, אז לא תקנו חז"ל שיהי' צריך להכריז, וא"כ ממילא יהי' בעל האבידה מייאש, והרי הוא של המוצא. אבל הי' סימן בחפץ, י"ל דאין בעליו מייאשים, כיון דתקנו חז"ל דדבר שיש בו סימן צריך להכריז, ולכן ממילא הי' מקום לומר דאפי'

כו) **תרנגולת כבהמה גסה- פרש"י**, שעושה ואוכלת, ומטפל בה י"ב חודש, דיכול להאכילה דמי ביצים. וע' **בגבורת ארי** בתענית (כה). שכ' דמשמע מכאן דבעיזין, דיכולים לחולבן, יהי' ג"כ דינן כן, שמטפל בהן י"ב חודש. וק', הרי קיי"ל דאסור לגדל בהמה דקה בא"י. וכ' לחדש דכיון דעוסק במצות השבת אבידה, במקום מצוה לא גזרו, ולכן שפיר יכול לגדלן בא"י בכה"ג.

לכאו' אינו יכול למכור החפץ, דא"כ איך שייך להשיבו לו בכלל, הרי שוב אינו בידו שיכול להכירו (ובשלמא אם סימנין דאורייתא, הרי יכול המוצא לזכור הסימן, וכשאומר לו הסימן, יחזיר לו המעות). ותי' או דשייך ע"י סימנים מובהקים ביותר, דאף למ"ד סימנין דרבנן, מהני סימנים אלו מן התורה. א"נ, היכא שהיו ג' עגלים קשורים בהדדי, דיכול למכור שנים מהם, ולהשאיר א' אצלו כדי שיהי' האובד יכול להכירו ע"י טביעות עין.

כד) **ראה היאך תשיבנו לו- ע' בשיעורי ר' שמואל** (סי' נ"ה) שחקר בגדר הא דצריך למוכרו, האם זה מדיני השבת אבידה, דצריך לעשות כל מה שבכוחו כדי להשיב לו האבידה, או דלמא הוי כמו הא דכל ישראל מצווה למנוע היזק מממון חבירו, ואי"ז חלק של מצות השבת אבידה, אלא דין אחר הוא. וכ' דמשמע דמעיקר מצוה השבת אבידה הוא, ולא דין חדש. **עוד** העיר ר' שמואל, איך מוכר אבידה זו, הרי אינו שלו, ואינו משמע שיש כאן תקנה מיוחדת שיכול למוכרו. וכ' דלכאו' מהני בתורת זכי', אבל זה ק' לשי' **הקצות** דאין שייך לומר זכין "מאדם". ופי' ע"פ דברי הגר"ש **שקאפ**, דס"ל דאי"צ שיהי' פעולת הקנין מצד המקנה, אלא סגי בהתרצות מצד המקנה, והקונה עושה כל המעשה קנין. וא"כ, י"ל דאי"ז חסרון דזכין מאדם, לפי דע"י מה שהוא זכות בשבילו, אמרי' דהוי כאילו יש כאן רצון, ואי"ז חסרון של זכין מאדם.

כה) **מכאן ואילך, שם דמיהן ומניחן- פרש"י**, מוכרן, ומניח הדמים אצלו. וביאר הרשב"א דכוונת רש"י לומר שאינו יכול לשום לעצמו משום חשדא, וכדאמרי' לקמן (לח). לענין גבאי צדקה. אולם הביא עוד מפרשים דס"ל דאף לעצמו שם, ואינו דומה להתם, דכאן הרי הוא משיב אבידה, וא"כ אין כאן חשד. וכ' דמסתבר כרש"י, דמתני' משמע דצריך למכור האבידה. וע"ע **ברמב"ם** (גו"א י"ג, ט"ו), שכ' דשם דמיהן היינו ששכרן, דהיינו להשתמש בהם לעצמו, והשכר אזיל להאכילן, ואם הי' שכרן יותר על אכילתן, הרי היתר לבעלים.